

обмеженою відповідальністю, тобто не є можливим оцінити ринкову вартість акцій даних підприємств.

2. Недосконалість та непрозорість фінансового ринку обмежує дослідження динаміки ринкової капіталізації торговельних підприємств, що працюють у формі акціонерних товариств.

3. Складний, а інколи неможливий доступ до внутрішньої звітності українських торговельних підприємств.

4. Значний суб'єктивізм експертних оцінок.

Незважаючи на певні недоліки, даний коефіцієнт є одним з найоптимальніших для оцінки інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання, хоча необхідно продовжувати роботу щодо створення інтегрального показника оцінки інтелектуального капіталу. Його розрахунок дозволить отримати більш комплексну та вірогідну оцінку ринкової вартості компанії.

Загалом, узагальнюючи все вище сказане, можна зробити декілька висновків:

1. Жодна з українських торговельних компаній не проводить комплексну політику з формування, управління та оцінки інтелектуального капіталу. Слід відзначити, що хоча інтелектуальний капітал ними не визначається, проте всім його складовим елементам приділяється особлива увага. Зокрема, серед інших торговельних мереж необхідно відзначити діяльність компанії «METRO CASH&CARRY», що активно впроваджує передовий світовий досвід в просуванні власної продукції та надання високоякісних послуг у сфері торгівлі.

2. Комплексна достовірна інформація для розробки комплексу дій щодо формування, управління та оцінки інтелектуального капіталу торговельних підприємств майже відсутня у відкритому доступі. Тому в даному випадку, доцільно користуватися безпосередньо анкетуванням працівників торговельних підприємств.

3. Оцінку інтелектуального капіталу необхідно проводити не лише по окремих складових, але й виводити комплексний інтегральний показник інтелектуального капіталу.

Література

1. Ормоцадзе М. Сила единства / Ормоцадзе М. // Власть денег. – 2010 р. – № 21. – С. 20-22.
2. Стюарт Томас А. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организаций / Стюарт Томас А. ; [пер. с англ. В. Ноздриной]. – М. : Поколение, 2007. – 368 с.
3. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – № 5, т. 2 (136). – с. 16.
4. Управление интеллектуальным капиталом : [учеб. пособие] / Лукичева Л.И. – М. : Омега-Л, 2007. – 552 с.
5. Skyrme D. Capitalizing on Knowledge. From e-business to k-business. – Oxford, 2001. – P. 455.

Надійшла 08.09.2010

УДК 331.101

Л. О. КУРІЙ

Хмельницький національний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА МІГРАЦІЙНИЙ ПЕРЕРОЗПОДІЛ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розглянуто еволюцію поглядів на людський потенціал у світовій економічній думці. На основі міграційних критеріїв обґрунтовано категорію «перерозподіл людського потенціалу». Досліджено еволюцію теорій міждержавного руху людського потенціалу. Узагальнено позиції світових економістів та міжнародних організації щодо міграційних процесів. Сформульовані перспективи подальшого дослідження міграційного відтворення людського потенціалу.

The article deals with evolution of the scientific views on human potential as a part of the world economic conception. On the basis of migration criteria the category «human potential redistribution» is defined. The evolution of international human potential movement theories is analyzed. The opinions of world economists on international migration are summarized. The prospects of further human potential migration reproduction are worked out.

Ключові слова: людський потенціал, міграційне відтворення.

Постановка проблеми. Характерною ознакою сучасної економічної системи є визнання людини та її потенціалу основним ресурсом розвитку. Разом з тим малодослідженим залишається виявлення науковцями взаємозв'язку між відтворенням людського потенціалу та міжнародними міграційними процесами, визначення ролі цих процесів у перерозподілі людського ресурсу. З огляду на це, нами було поставлене завдання дослідити еволюцію поглядів на відтворення людського потенціалу на основі міжнародних міграційних процесів та виявити сучасне бачення даної проблеми світовою економічною спільнотою.

Аналіз останніх досліджень. У працях вітчизняних вчених Л. Безтелесної, Д. Богині, М. Бутко, С.

Вовканича, М. Долішнього, О. Грішної, Т. Заяця, Л. Ільч, Е. Лібанової, В. Онікієнко, С. Пирожкова, Л. Семів, О. Стефанишин, В. Стешенко, Н. Томчук, О. Хомри приділяється увага дослідженню етимології понять «людський потенціал» і «людський капітал» та еволюції наукових поглядів на людський розвиток. Світова наукова спільнота виявляє, передусім, вплив міжнародної міграції населення на економічний розвиток країн. Водночас зважаючи на те, що поняття «людський потенціал» та «міграція людського потенціалу» набули поширення у світовій економічній думці лише останнім часом, актуальності набуває дослідження еволюції поглядів на людський потенціал та його відтворення на основі міграційних процесів.

Метою статті є розгляд, дослідження та узагальнення еволюції поглядів на міграційний перерозподіл людського потенціалу.

Основний матеріал дослідження. Визначення людини та її ролі у суспільно-економічному прогресі характеризувалось різноманіттям поглядів на кожному з етапів історичного поступу та економічної думки.

Витоки усвідомлення людини, як основної мети і цінності світового розвитку, спостерігалися ще в часи становлення філософської науки. Аристотель наголошував: «Багатство... не є тим, до чого ми прагнемо, тому що воно лише корисне і слугує іншій меті» [1].

Бачення економічного зростання лише як засобу досягнення певної мети людського розвитку нівелювалось впродовж століть через прагнення до накопичення матеріального багатства як головного чинника прогресу.

Вперше формулювання людини як «живої діючої сили» дав В. Петі, зазначивши у своїй праці «Політична арифметика», що люди з їхніми властивостями та виробничими здібностями являють собою багатство [2].

Засновник класичної політичної економії А. Сміт у своїй праці «Дослідження природи і причин багатства народів» наголошує на «природному бажанні людини підвищити життєвий рівень», використовуючи при цьому власні навички та вміння. Він визначив людину як джерело суспільного прогресу, підкреслюючи, що зростання продуктивності корисної праці залежить, передусім, від підвищення здібностей працівника [3].

Неокласик А. Маршалл зробив спробу показати людину кінцевою метою економічного зростання, підкреслюючи: «Виробництво багатства – це лише засіб підтримки життя людини, задоволення її потреб і розвитку її сил – фізичних і розумових, а сама людина – головний засіб виробництва цього багатства, і саме вона слугує кінцевою його метою...» [4].

В середині XX століття проблеми залежності суспільства від знань, навичок та природних здібностей людей відобразились у теорії людського капіталу, засновниками якої були Т. Шульц та Г. Беккер. Т. Шульц вважається засновником поняття «людський капітал», що визначає сукупність знань і здібностей людини як «остаточного чинника» зростання продуктивності праці. В цьому руслі було визначено економічну роль освіти, науки, охорони здоров'я, як основоположних галузей для розвитку людського капіталу [5]. Г. Беккер сформулював «людський капітал» як сукупність вроджених здібностей, набутих знань, навиків, доцільне використання яких сприяє збільшенню доходу [6].

Вступ людства в постіндустріальну епоху, що позначилась розвитком інформації, науки, освіти, соціокультурних і духовних потреб людської особистості, спричинив необхідність перегляду економічних підходів. Високорозвинена людина та її добробут стає єдиною метою суспільного поступу та економічного зростання. Водночас на даному рівні розвитку сама еволюція можлива лише за умови широкого використання в сфері суспільної праці новітніх навичок та знань. На зміну концепції людського капіталу приходить концепція людського розвитку, що на перший план висуває ефективне використання людського потенціалу. Даний напрям економічної думки сформувався у сфері міжнародного економічного співробітництва та увійшов в наукове використання з 1990 року разом з концепцією людського розвитку ПРООН, засновником якої є А. Сен. В її межах висунуто принцип, згідно з яким економіка існує для розвитку людей, а не люди – для розвитку економіки, що передбачає реалізацію трьох основних можливостей для людини: прожити довге й здорове життя, набувати і оновлювати знання, мати доступ до ресурсів для забезпечення гідного рівня життя [7].

Реалізація людського потенціалу в контексті людського розвитку передбачає його перерозподіл та використання. Існування неповної зайнятості в розвинутих країнах свідчить про недовикористання їх людського потенціалу. Водночас людський потенціал може бути надлишковим в зв'язку з неможливістю його реалізації в певній економічній системі. Дана суперечність знаходить своє відображення в категорії «перерозподіл людського потенціалу», що описує міграцію працездатного населення у межах світового господарства.

Поясненню закономірностей міждержавного перерозподілу людського потенціалу присвячено ряд теорій у західній економічній літературі.

Теорія неокласичної економіки О. Штарка та Д. Мессі пояснює міжнародну міграцію різницею між рівнями доходів у різних країнах. Перетікання трудового потенціалу з країн із низькими доходами до країн, де вони вищі, триває поки не зникне різниця між рівнями доходу, тобто стимул до міграції. Теорія передбачає, що в певний період часу за умов економічного зростання, підвищення рівня життя, заробітної

плати та соціальних стандартів країна-експортер трудових ресурсів може перетворитися на їх імпортера [8, 9].

Засновник нової економічної теорії міграції, Дж. Тейлор, наголошує на вигоді від капіталовкладень у місцеву економіку за рахунок грошових переказів, підкреслюючи можливість стимулювання міжнародної трудової міграції для країн-експортерів з отриманням переваг у їх розвитку [10].

Теорія світового ринку праці, заснована Е. Плетньовим, передбачає врахування впливу глобальних факторів на переміщення трудового потенціалу. Формування і функціонування світового ринку праці відбувається в результаті експорту та імпорту трудових ресурсів [11].

Дж. Бгаваті та У. Бонінг у теорії нового міжнародного економічного порядку піднімають питання про компенсацію витрат на підготовку трудових ресурсів країнам-експортерам з боку розвинутих країн-імпортерів [12, 13].

Дж. Саймон пропонує теорію процвітання, підкреслюючи економічні та демографічні переваги від імміграції приймаючих країн. Іммігранти розширюють споживання та сплачують податки, що може сприяти економічному зростанню країн-імпортерів [14].

Якісні зміни в людському потенціалі почали розглядатися з появою теорії міжнародної інтелектуальної міграції на межі 60-х років XX ст., що пов'язана з виникненням термінів «відтік інтелекту» та «відплив мізків». Термін «відплив мізків» асоціювався з міграцією наукових і викладацьких кадрів високої кваліфікації, зайнятих науковими дослідженнями і розробками, або спеціалістів, які займаються кваліфікованою інтелектуальною чи творчою працею, включаючи потенційних спеціалістів (молодих учених, студентів, аспірантів) [15].

Варто зауважити, що на сучасному етапі в інформаційному суспільстві реалізація людського потенціалу передбачає необхідність постійно набувати і оновлювати знання. Відсутність можливості реалізації даного принципу в національній економіці країни, а також інших двох основних принципів людського розвитку (прожити довге і здорове життя та мати доступ до ресурсів для забезпечення гідного рівня життя) також виникає необхідність перерозподілу людського потенціалу в світовій економіці для оптимальної його реалізації.

На початку XXI ст. увага світової наукової спільноти зосередилась на таких основних проблемах:

1. Вплив міжнародної міграції на світове економічне зростання.

Дослідження сучасних науковців вказують на те, що збільшення кількості трудових мігрантів призводить до значного підвищення у обсягах світового виробництва, оскільки робоча сила використовується там, де її продуктивність найвища. В одному з перших досліджень з цього напрямку, економісти Б. Гамільтон та Дж. Волі виміряли, що світовий ВВП може подвоїтися, якщо міграція зросте до рівня, що зрівняє граничну продуктивність праці (і заробітну плату) між сімома регіонами світу, включаючи 179 країн [16].

В доповіді Світового банку «Про світові економічні перспективи», яка стосувалась економічного застосування грошових переказів та міграції, визначено, що при міграції додаткових 14 мільйонів осіб з країн, що розвиваються до високорозвинутих країн світовий дохід складе понад 350 млрд. дол. США [17].

За підрахунками західних економістів Т. Волмслі та Л. Вінтерса розширення міжнародної міграції на 3% може спричинити більше зростання світового доходу, ніж повна лібералізація торгівлі [18].

2. Визначення взаємозв'язку між втраченими трудовими ресурсами, інвестиціями та споживанням, відтоком та притоком інтелекту та економічним зростанням.

Н. Глітсос в своїх дослідженнях зазначає, що під впливом грошових переказів зростання інвестицій спостерігається в шести з кожних семи країн походження [19]. М. Леон-Ледесма та М. Пірача, розглядаючи одинадцять перехідних східноєвропейських економік в період 1990-1999 років, також виявили значний позитивний взаємозв'язок між грошовими переказами та сукупними інвестиціями [20].

Л. Кацелі у вигляді циклічної моделі міграції виявив вплив міжнародної міграції людського потенціалу на економічне зростання через зрушення в трудових ресурсах, продуктивності та грошових переказах. Л. Кацелі вважає, що на макрорівні міграцію можна зобразити у вигляді циклу з п'ятьма визначеними стадіями: стадія виїзду передбачає втрату трудового потенціалу внаслідок еміграції; стадія пристосування пов'язана з наступним послабленням економічної активності та стандартів життя в країні походження, в той час як емігранти оселяються в країні призначення; стадія консолідації співпадає з піднесенням економічної активності в країні походження внаслідок зростаючого притоку грошових переказів; стадія взаємозв'язку між транснаціональними громадами і можливе возз'єднання сімей; стадія рееміграції або імміграції, коли відбувається притік трудового потенціалу в країну призначення внаслідок зворотної міграції або імміграції, зумовленої значним дефіцитом трудових ресурсів на місцевому ринку праці (табл. 1) [21].

3. Виявлення можливих обсягів перерозподілу людського потенціалу для можливості управління ними.

Науковці Рокфелерського університету США, за підтримки ООН, розробили прогнозну модель міжнародної міграції. Згідно з нею рівень народжуваності падає в багатьох країнах, а міжнародна міграція, на думку Джоела Коена, стає визначальним чинником демографічного розвитку. Запропонована вченим

узагальнена лінійна модель використовує географічні і демографічні незалежні змінні (населення та площа країн походження і призначення мігрантів, відстань між країнами походження та призначення, календарний рік і індикативні змінні для підрахунку невідповідних характеристик окремих країн) та дозволяє спрогнозувати майбутню кількість міжнародних мігрантів з однієї країни в іншу, визначити світовий міграційний баланс та попередити різку втрату населення будь-якої країни походження [22].

Таблиця 1

Ймовірні прояви циклічної моделі міграції

$Y=L+Y/N+R$ Економічне зростання = зміни в надходженні трудових ресурсів + ефекти від зміни продуктивності праці + ефекти від грошових переказів						
	Трудові ресурси L	Продуктивність Y/N	Перекази R	Зростання Y	Бідність	Нерівність
стадія виїзду	<0	Зниження (зменшення вмінь та навичок)	0	≤0	>0	>0
стадія пристосування	≤0	?	≥0	>0	≥0	≥0
стадія консолідації	≈0	>0	>0	>0	<0	<0 Бідні домогосподарства починають перетворювати грошові перекази в виробничі активи
стадія взаємозв'язку	=0	>0 (інвестиції та розвиток людського капіталу)	≥0	>0	<0	<0?
стадія рееміграції або ім. міграції	>0	?	<0	?	Збільшення населення міст та бідності в населенні міст?	

Міжнародна міграція як можливість світового перерозподілу людського потенціалу стала предметом обговорення та проблемою для вирішення глобальних міжнародних організацій: Трансатлантичної ради з міграції (2008 р.), ООН (Звіт Генерального Секретаря «Про міжнародну міграцію та розвиток» 2006 р.), Світового банку, Міжнародної організації праці (Багатостороння рамкова програма з трудової міграції 2006 р.), Всесвітнього форуму з міграції та розвитку (2008 р.).

Позиції більшості міжнародних організацій полягають у:

- 1) посиленні політичного обговорення та важливості міжнародної міграції;
- 2) визнанні світової мобільності людського потенціалу як неминучого економічного та соціального чинника;
- 3) використанні переваг від управління міжнародними міграційними потоками.

Незважаючи на визнання загальносвітових переваг від трудової міграції світовою спільнотою, кордони розвинутих країн світу, зокрема ЄС, досі залишаються закритими або є селективно відкритими. На Всесвітній комісії з міжнародної міграції у 2005 році лідери найбільших міграційних країн світу, зокрема Німеччини та США, підкреслили, що «найкращим засобом задоволення економічних потреб країн походження та призначення є детально розроблені програми тимчасової міграції. Такі програми спрямовані на тимчасове залучення мігрантів до робочої сили країн, а не на збільшення його постійного населення» [23].

На сьогодні світовою спільнотою визнано, що регульована міграція може створювати значні переваги не тільки для мігрантів, але і для країн їх походження та призначення. Для розвинутих країн це, передусім, залучення людського потенціалу, що є основним чинником економічного зростання. Підтвердженням є офіційна заява Міністра внутрішніх справ Великобританії Девіда Бланкетта у 2002 р. про те, що «жодна сучасна успішна країна не може собі дозволити прийняти антиімміграційну позицію...Це в наших інтересах впроваджувати інновації, приваблювати високі навички і продуктивність, які приносять

імміграція» [24].

Висновки. Дослідження еволюції поглядів на людський потенціал та його міграційне відтворення підтверджує думку світових науковців та представників міжнародних організацій, що міжнародна міграція сприяє перерозподілу людського потенціалу та створює умови для раціонального розвитку країн.

Сучасна парадигма передбачає використання міграційного циклу для виявлення впливу на ринок праці, економічне зростання та можливості формування людського потенціалу країни, що виступає першочергово в ролі експортера, а пізніше в ролі імпортера трудових ресурсів.

Водночас світовий перерозподіл людського потенціалу повинен враховувати особливості глобальних процесів для ефективізації світового економічного зростання в контексті нового етапу цивілізаційного розвитку.

В цьому руслі перспективою подальшого дослідження може бути розробка інструментів механізму кількісного та якісного аспектів формування людського потенціалу в системі сучасної практики міграційних відносин.

Література

1. Аристотель. Политика: в 4 т. Т. 4. / Аристотель // Сочинения. – М., 1984. – с. 381
2. Пети В. Политическая арифметика / В. Пети // Экономические и политические работы. – М., 1940.
3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит // Антология экономической классики. – М., 1962. – С. 89.
4. Маршалл А. Принципы экономической науки / Маршалл А. – М., 1993. – 246 с.
5. Schulz T. Investment in Human Capital: The Role of Education and of Research / T. Schulz. - New York: Free Press, 1971.
6. Becker S.G. Human Capital: Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education/S. Becker // 3rd ed. – University of Chicago Press, 1993. – 390 p.
7. Сен А. Развитие как свобода / Сен А. – М. : Новое издательство, 2004. – 432 с.
8. Stark O. The Migration of Labor / O. Stark. - Cambridge: Basil Blackwell, 1991.
9. Massey D. Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium / D. Massey. - Oxford: Oxford University Press, 1998.
10. Taylor J.E. International Migration and Economic Development: A Micro Economy-Wide Analysis / J. Taylor // Development Strategy, Employment and Migration: Insights from Models. - Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development, 1996.
11. Плетнев Э.П. Международная миграция рабочей силы в капиталистической системе мирового хозяйства / Плетнев Э. – М. : Международные отношения, 1962. – 376 с.
12. Bhagwati J. N. A stream of windows: Unsettling reflections on trade, immigration and democracy / J. Bhagwati. - Cambridge, Mass. MIT Press, 1998.
13. Böhning, W. R. Compensating countries of origin for the out-migration of their people / W. Böhning // World Employment Programme Working Paper. - Geneva, ILO, 1977.
14. Simon J. L. Population Matters: People, Resources, Environment, Immigration / J. Simon. - New Brunswick, N. J.: Transaction Press, 1990.
15. Пуригіна О.Г. Міжнародна міграція / О.Г. Пуригіна, С.Е. Сардак – К. : Академія, 2007.– 312 с.
16. Hamilton B. Efficiency and Distributional Implications of Global Restrictions on Labour Mobility / B. Hamilton, J. Whalley // Journal of Development Economics. - 1984. - 14(1). – С. 61-75.
17. Global Economic Prospects 2006: Economic Implications of Remittances and Migration. - The World Bank, Washington D.C., 2006. – Спосіб доступу: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/GEPEXT/EXTGEP20060,,menuPK:1026834~pagePK:64167702~piPK:64167676~theSitePK:1026804,00.html>
18. Walmsley T.L. Relaxing the Restrictions on the Temporary Movements of Natural Persons: A Simulation Analysis / T. Walmsley., L. Winters. - Discussion Paper No. 3719, Centre for Economic Policy Research. –London, 2000.
19. Glystos N.P. The Role of Migrant Remittances in Development: Evidence from Mediterranean Countries / N. Glystos // International Migration. – 2002. - 40 (1). – p. 5–26
20. Leon-Ledesma M. International Migration and the Role of Remittances in Eastern Europe / M. Leon-Ledesma, M. Piracha // International Migration. – 2004. - Vol. 42, Issue 4
21. Katseli L. Effects of Migration on Sending Countries: What Do We Know / L. Katseli, R. Lucas, T. Xenogiani // Working Paper No. 250. - OECD Development Centre, Paris, 2006.
22. Cohen J. E. International migration beyond gravity: A statistical model for use in population projections / J. Cohen, M. Roig, D. Reuman, C. GoGwilt // PNAS October 7, 2008 vol. 105 no. 40. – Спосіб доступу: www.pnas.org/cgi/doi/10.1073/pnas.0808185105 (від 29.09.2008)
23. Migration in an interconnected world: New directions for action // Report of the GCIM. - SRO-Kundig,

Geneva, 2005. – Спосіб доступу: <http://www.gcim.org/attachements/gcim-complete-report-2005.pdf>

24. Котельников В. «Крепость Европа» в новую эпоху переселения народов / В. Котельников [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.antropotok.archipelag.ru/text/a300.htm>

Надійшла 15.09.2010

УДК 331.5

Я. В. ІЛЬНИЦЬКИЙ

ДВНЗ „Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана”

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА ОСНОВІ СУЧАСНОГО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Уточнено визначення процесів працевлаштування. Розглянуто процес працевлаштування в розрізі основних складових і груп учасників. Визначені основні положення правової організації процесів працевлаштування.

Definition of process of employment is specified. The process of employment from the point of view of main constituents and groups of participants is considered. Substantive provisions of legal organization of process of employment are defined

Ключові слова: працевлаштування, правове забезпечення, безробіття, державна служба зайнятості.

Вступ. Недосконалість правового забезпечення працевлаштування в Україні значно впливає на ефективність цих процесів. Як наслідок спостерігається, з одного боку, велика тривалість працевлаштування, зниження активності до пошуку роботи через невпевненість безробітних у належному захисті їх прав, та забезпеченості відповідних соціальних гарантій і соціального захисту при пошуку роботи та працевлаштуванні. З іншого боку, непропорційним є число зареєстрованих у Державній службі зайнятості (далі – ДСЗ) вакансій, що надходять від роботодавців, та безробітних. Багато вакансій заповнюються через приватні агентства з працевлаштування, що пояснюється відсутністю законодавчого регулювання прав, обов'язків і відповідальності зазначених суб'єктів процесу пошуку роботи та працевлаштування, а також основ їх співпраці.

Крім цього, такі загальні недоліки нормативно-правового регулювання пошуку роботи та працевлаштування, як відсутність законодавчого визначення процесу працевлаштування, недостатнє нормування процедурних питань, яке до того ж здійснюється великою кількістю нормативних актів. Додамо до цього й те, що такі питання, як наприклад, діяльність приватних агентств-посередників з працевлаштування, основні принципи їх співпраці з ДСЗ при пошуку роботи та працевлаштуванні різних категорій незайнятих громадян, досі залишаються поза увагою вітчизняного законодавства. Тому актуальним є вдосконалення правового забезпечення та державного регулювання пошуку роботи та працевлаштування з подальшою розробкою конкретних рекомендацій щодо змін в законодавстві.

Аналіз основних досліджень і публікацій показав, що правові проблеми безробіття, зайнятості, соціального захисту були предметом дослідження у наукових працях відомих українських та зарубіжних вчених-правників: В.С. Андрєєва, Я.І. Безуглої, Н.Б. Болотіної, В.Я. Бурака, Р.І. Кондратьєва, Р.З. Лівшиця; вчених-економістів: Д.П. Богині, І.Ф. Гнибіденка, О.А. Грішнєвої, А.М. Колота, І.Л. Петрової, В.М. Петюха. Разом з тим, бракує наукових розробок щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання пошуку роботи та працевлаштування. Тому метою статті є аналіз проблемних питань та розробка пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання пошуку роботи та працевлаштування незайнятого населення в Україні.

Результати. Сучасна наукова думка розглядає працевлаштування з багатьох сторін. Так з економічної точки зору, працевлаштування – це процеси, за допомогою яких державні і приватні служби зайнятості допомагають особам, що шукають роботу, знайти робочі місця, а роботодавцям – заповнити вакансії [1]. З правової точки зору працевлаштування – це система організаційних, економічних і правових заходів, направлених на забезпечення трудової зайнятості населення [2].

В цілому проведений автором аналіз дозволяє зробити висновки, що трактування поняття працевлаштування у науковій літературі можна згрупувати у три групи варіантів, коли процес працевлаштування розглядається з боку незайнятої особи, з боку організацій-посередників у працевлаштуванні та з боку роботодавця (табл. 1).

У всіх зазначених варіантах розгляду процесу працевлаштування, які наведені у табл. 1, роль держави полягає у забезпеченні гарантій на працю; забезпеченні мінімальних соціальних гарантій та захист прав всіх учасників процесу працевлаштування.

Отже, якщо розглядати процес працевлаштування відповідно до різних підходів, можна виділити чотири основних складових і три групи учасників цього процесу (рис. 1).

Тому, на нашу думку, працевлаштування необхідно розглядати як процес, який складається з комплексу послідовних взаємопов'язаних процедур щодо пошуку роботи, посередництва у пошуку роботи та працевлаштуванні, працевлаштування (укладення трудового договору (контракту) та зарахування на роботу) та заповнення вакансій.